

HIVATALOS JELENTÉSEK.

A magyar barlangkutatás állása az 1922. évben.¹

A magyar barlangkutatás 1922. évi állásáról, a végzett kutatások eredményéről az alábbiakban számolok be.

A Strázsa-barlang rendszeres felásatása. VÉGHÉLYI LAJOS szigorló bölcsészettanhallgató a tavasz folyamán Esztergom vidékén, a Strázsa-hegy oldalában kisebb barlangot fedezett fel, melyben több helyen próbaásatást végzett. Az ásatás főleg holocén lerakódásban haladt s elég gazdag szubfosszilis mikrofaunát eredményezett.

A Földtani Intézet igazgatósága 2400 korona ásatási költséget utalt ki részemre, hogy a barlangot én is felkereshessem és hogy abban esetleg ásatást is végezzek. KUBACSKA ANDRÁS bölcsészettanhallgató úrral a helyszínre utazva, ott a hozzánk csatlakozó VÉGHÉLYI LAJOS úrral az ásatáshoz láttunk. Tervünk az volt, hogy a barlang baloldalát kívülről befelé haladva kiássuk.

Háromnapig megfeszített munka után én hazautaztam, VÉGHÉLYI és KUBACSKA urak pedig még 10 napig ástak tovább s újabb gazdag mikrofauna-anyagot gyűjtöttek.

Az Abaligeti barlang részletes felmérése. A második kutatás az elmúlt nyár folyamán új munkaterületen, a Mecsek-hegységben történt. BOKOR ELEMÉR választmányi tagunk vállalkozott arra, hogy az *Abaligeti barlangot* útbaigazításaim szerint felméri. A felmérést 3 napig együtt végeztük, majd egyedül folytatta a munkát. Tíznapos munkaidő alatt elkészült a barlang részletes alaprajza, hosszmetszete és számos keresztmetszet 1:100-hoz való méretben.

A munka gyors elvégzését megkönnyítette az, hogy: 1. BOKOR ELEMÉR a felmérést minden anyagi támogatás nélkül, saját költségén végezte; 2. az abaligeti plébános és a barlang jelenlegi gondnoka, TIHANYI JÁNOS úr, a felmérés megkezdése előtt a barlangból kifolyó patak medrét mélyebbre ásatta s ezzel a barlang eliszapolt bejáratát szárazzá tette; 3. a kutatást GEBHARDT ANTAL dr. dombovári járásbíró úr gondosan előkészítette, kirándulásainkon vezetett s több ízben pécsi otthonában vendégül látott bennünket. Mindezen szíves támogatásokért, melyeknek értéke a jelenlegi nehéz időkben — nekünk kutatóknak — különösen becses volt, hálás köszönetet mondok.

A Büdöspeszt rendszeres felásatásának folytatása. A harmadik nevezetesebb kutatás a *Büdöspeszt* rendszeres felásatása volt.

A megelőző évben VAN GIFFEN A., a groningeni archaeológiai és biológiai múzeum igazgatója, meglátogatva a Magyar Nemzeti Múzeum Régiségtárát, kijelentette, hogy némi vizsontszolgáltatás fejében készséggel nyújt magyar ősrégészeti ásatásokhoz anyagi támogatást. Megbeszélésünk eredményeképpen valamelyik magyarországi barlang ásatási költségeire 20.000 korona adományt juttatott kezeimhez. VAN GIFFEN úrnak a magyar barlangkutatás ebbeli támogatását ezen a helyen is a legmelegebben köszönöm.

Ásatásra a háromi Büdöspesztet szemeltem ki, mert tapasztalatból tudtam, hogy ásatásaim itt eredményesek lesznek.

Hogy a tanulságosnak ígérkező barlangkutatással kapcsolatban néhány

¹ Felolvasta az 1923 február 3.-án tartott évváró gyűlésen.

tanítványomnak alkalmat nyujtsak arra, hogy a barlangkutatás módszerével a helyszínen megismerkedjenek, a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úrtól kértem fedezetet két tanítványom költségeire, akik az ásatással kapcsolatban két munkás helyét is betöltenék. A kiadások fedezésére a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 6000 korona tanulmányi költséget engedélyezett. Hallgatóim közül a munkára VÉGHÉLYI LAJOS és MAIER ISTVÁN bölcsészettanhallgató urak vállalkoztak.

A fenti összegekből a Búdöspesztben szeptember 3.-tól 12.-ig ásatunk. A munkát az utolsó ásatás óta leomlott anyag eltakarításával és kikeresésével kezdtük meg, azután a barlang elülső és középső szakaszában ott folytattuk a rendszeres ásatást, ahol azt 1917-ben abba hagytam. A két heti munka szép eredménnyel végződött. A holocén humuszrétegből igen sok szép díszítésű neolitik cserépedény-töredék, több emberi és igen sok állati csont került ki. A holocén takaró alatt kb. 2 m vastag meddő pleisztocén lerakódás, majd utána egy ugyancsak 2 m vastag — paleolitikzilánkokat és pleisztocén emlős csontokat tartalmazó — réteggkomplexum következett. A barlang fenekét még sehöl sem értük el.

Újabb feltáró munkálatok a Baradlában (Aggteleki cseppkőbarlangban). Az elmúlt nyáron KAFFKA PÉTER műegyetemi hallgató a Magyarországi Kárpát-Egyesület és a Budapesti Egyetemi Turista-Egyesület megbízásából az aggteleki Baradla-barlangban feltáró kutatásokat végzett, amelynek során sikerült KAFFKÁ-nak a barlang végén, a Pokol nevű barlangszakaszon túl, újabb, több száz méter hosszú szakaszt felfedeznie. A kutató figyelmét főleg VAS IMRE azon megállapítása ragadta meg, hogy az itt levő Ganymedes kútjánál neolitik-korú korszótöredékeket és cseppkövel bevont emberi lábnyomokat észlelt. Nagyon valószínűnek látszott tehát, hogy a neolitik ember nem a mostani nyíláson és a 8—9 km hosszú főjáraton hozta ide a korszót, hanem egy — a jolsvafői oldalon nyíló — jelenleg eltorlaszolt szakaszon át jutott a barlangba.

1922 augusztus 12.-én Kaffka és társai gondosan átvizsgálták a Pokol-nak nevezett végső barlangszakaszt, mely hatalmas kötuskókkal torlaszolódtott el. E köomlás labirintusán végigkúszva, megtalálták azt az alacsony nyílást, amelyen az Acheron-patak elhagyja a barlangot. Mivel a patak szintje ezen a nyáron igen alacsony volt, a kutatók átbujhattak az alacsony résen s egészen új, teljesen érintetlen cseppkőképződményekkel díszített barlangjáratba jutottak. Vagy 300 m-nyi távolságban a járat eddigi jellege megszűnik, a cseppköves képződmények elmaradnak, a patak vize eltűnik, a mennyezetten pedig elszűkülő kúrtók nyílnak. Az újonnan felfedezett barlangszakasz végén nagy köomlások és szerteágazó hasadékok állják el a továbbhatolás útját. Ezen barlangrész teljes hossza kb. 500 m-t tesz ki.

A Pisznice-barlang felkeresése és átkutatása. Késő ősszel VIGH GYULA dr. kartársammal a Gerecse hegységben Nagy Pisznice-hegy oldalában levő barlangot kerestük fel. Az idő rövidsége és felszerelésünk hiányossága miatt csupán a barlang elülső részének átkutatására és felmérésére szorítkozhattunk.

Hazai barlangok faunisztikai kutatása. A felmérési és ásatási munkálatok mellett az elmúlt évben néhány barlangunk faunisztikai kutatását is megkezdttük. BOKOR ELEMÉR az év folyamán több barlangot keresett fel, hogy rovarvilágát tanulmányozza és begyűjtse. Április 21.-én GEBHARDT ANTAL dr. dombóvári járásbíró úr társaságában bejárta az Abaligeti barlangot, május 25.-én pedig a Baradlát (Aggteleki cseppkőbarlangot) keresték fel. Június 19.-én DUDICH ENDRE dr. ento-

mológussal ismételten felkereste a Baradlát, végül szeptember 6.-án a Derenk község határában lévő két barlangot kutatta át.

A Magyarhoni Földtani Társulat Sarlangkutató Szakosztályának működése az év folyamán főleg szakülések tartásából és a „Barlangkutató” IX. kötetének kiadásából állott. Az évvégi gyűlésen kívül a szakosztály öt ízben tartott szakülést.

A február hó 25.-én tartott szakülésen MAJER ISTVÁN dr.: „A Naszáll-hegy barlangjairól” tartott előadást, ismertette a Násznép-barlangban, a Kőpincében és egyéb üregekben évek előtt végzett kutatásainak eredményeit.

Március hó 24.-én PONGRÁCZ SÁNDOR dr.: „Adatok a lengyelországi barlangok palaeolith kultúrájának ismeretéhez” címen tartott előadást.¹

Április hó 29.-én NOSZKY JENŐ: „Az ősemlék nyomai a palóc földön” című előadásában felhívta a figyelmet azon praehisztórikus észleletekre, melyekre az Ipoly, Zagyva, Tarna, Rima és Eger folyók vidékén bukkant. SCHRÉTER ZOLTÁN dr. pedig A magurai József főherceg-barlangban végzett kutatások eredményeit ismertette.

Május hó 27.-én MURÁNYI JOLÁN: „Adatok a hazai diluvium palaeontológiai ismeretéhez” címen ismertette a Vác környéki lösz számos helyén gyűjtött csiga-faunákat.² Majd KADIC OTTOKÁR dr.: „A Nádaskai sziklaüreg Abauj-Torna megyében” című előadásában azokról a vizsgálatokról számol be, melyeket HADIK JÁNOS gróf meghívására az 1921. év őszén a nevezett üregekben végzett.

Végül december hó 16.-án HORUSITZKY HENRIK: „Az Alpesek nyúlványai és a Kis-Kárpátok területén előforduló barlangokról” tartott előadást. Az elhangzott előadás az előadó által összeállított barlangkatalogusnak első része.

Ebben az évben adta ki a szakosztály a „Barlangkutató” 1921. évre szóló IX. kötetét is, sajnos, csak 3 ívnyi füzet terjedelmében.

Jelentésem végéhez érve, szomorú kötelességet teljesítek, amidőn VOGL VIKTOR dr. m. kir. osztálygeológus tagtársunk elhunytáról kell megemlékezniem. A körünkből elköltözött 1913 óta rendes, majd alapító, később választmányi tagja volt a szakosztálynak, s ebben a minőségében éveken át önzetlenül szerkesztette lapunk német szövegét. Mint a horvátországi Karsztban működő geológusnak bő alkalmá volt megfigyelni a karsztjelenségeket, s így a barlangok morfológiai és hidrológiai viszonyait is jól ismerte. Aktív barlangkutatóban azonban csak egy ízben vett részt, amikor a Horusitzky-féle barlangkutató akció kapcsán a biharmegyei „Koblesdi” barlangot vizsgálta meg.

VOGL VIKTOR dr. tagtársunknak hervadhatatlan érdemei vannak lapunk fellendülése körül, miért is emléke mindenkor élni fog körünkből.

KADIC OTTOKÁR dr.

A magyar barlangkutató állása az 1923. évben.³

Az 1922. évben újból megindult hazai barlangtani vizsgálatokat, bár szerény keretekben, az elmúlt évben is folytattuk.

A Háromkúti barlang rendszeres felásatása. HILLEBRAND JENŐ dr. a Miskolczi Múzeum megbízásából a Háromkúti barlangban folytatta ama rendszeres ásásokat, melyeket én 1913-ban megkezdtem, de amelyek a háború kitörése miatt abba maradtak. Ásatásaim egy pompásan megmunkált acheuli szakócára

¹ Az előadást teljes szövegben lásd jelen füzet 3. oldalán.

² Az előadás kivonatos szövegét lásd e füzet 17. oldalán.

³ A Barlangkutató Szakosztály 1924 január 25.-i évvégi ülésén fölolvastott jelentés kivonata.

emlékeztető köeszközt eredményeztek, melynek kultúrszintje nincs véglegesen eldöntve. E probléma megoldására vállalkozott HILLEBRAND dr. A több héten át folytatott munka azonban negatív eredménnyel végződött, amennyiben a *barlang kitöltéséből Ursus spelaeus* csontokon kívül számbavehető tárgy nem került elő.

A Strázsa-barlang rendszeres felásatása. Késő ősszel az Esztergom melletti Strázsa-barlangban VÉGHÉLYI LAJOS és KUBACSKA ANDRÁS bölcsészettan-hallgató urak folytatták vezetésem mellett a mult évben megkezdett rendszeres ásátást. Négy napi munka után a barlangkitöltés baloldali feléből meglehetősen darabot sikerült kiásnunk, miáltal újabb mikrofauna anyaghoz jutottunk. Az ásátást a kultuszkormány 20.000 kor. tanulmányi segélyéből eszközöltük.

Hazai barlangok faunisztikai kutatása. Az ásátások gyenge sikerét busasan pótolták azok a faunisztikai vizsgálatok, melyeket az elmúlt évben MÉHELY LAJOS dr. egyetemi tanár úr az Abaligeti barlangban végzett. MÉHELY professzor a mult évben BOKOR ELEMÉR és KUBACSKA ANDRÁS kíséretében két ízben is fellekereste a barlangot. Az első kirándulás alkalmával a barlangból többek között egy, az *Asellidá*-k családjába tartozó vak rákfajt is gyűjtött. Ez az abaligeti *Asellida* rendkívül becses, mert nemcsak faunisztikai, hanem rendszertani értéknek is bizonyult, minthogy kezdetleges szervezetével a gyűrűs férgeket a rákok nagy csoportjával kapcsolja össze.

Az állatot MÉHELY professzor *Protelsonia hungarica* néven vezette be az irodalomba s egyike azon nagyon ritka átmeneti alakoknak, melyeket „élő fossziliák”-nak nevezünk.

Spelaeozoológiai kutatásokat végzett BOKOR ELEMÉR tagtársunk is, aki a hárshgyi BATHORY-barlangban az első hazai barlangi *Apterygogeneát*, a *Heteromurus nitidus* v. *margaritaceus* WANEK fajt mutatta ki, az Abaligeti barlangban pedig elsőnek gyűjtötte a *Polycelis cornuta* lapos férget. A Mánfai barlangból ugyancsak BOKOR különböző *Arthropodá*-kat gyűjtött.

Felmérési munkálatok a Baradlában (Aggteleki cseppkőbarlangban). KAFFKA Péter szigorló műegyet. hallgató az 1922-ben felfedezett új járat feltárási munkáját ez évben is folytatta. Munkája sok nehézséggel járt, mert a barlang jelenlegi vége nagy hasadékokba és kőomlásokba ágazik szét és elszűkül. Az egyes magasabb hasadékokban és kúrtökben hűs légáramlás érezhető és sok denevér látható, ami arra enged következtetni, hogy a barlangnak itt nyílása van. Ezen végső barlangrésznek a külszínen a Farkasvölgyi sziklák felelnek meg, melyeken kisebb hézagok, repedések, odvak és omlások láthatók.

KAFFKA ez évi munkája főleg az előbbi évben feltárt járat felmérésére szorítkozott. A felmérést bányateodolitos tachiméterrel, léccel és szátkeresztes távcsövel végezték, miközben a magassági különbségeket is pontosan számításba vették. A barlangban és a külszínen történt méréseket egybevetve kitűnt, hogy a jolsvafői forrás a barlang jelenlegi végétől 200 m-nyi távolságban, a barlang mérési szintje alatt 80 m-rel mélyebben fakad. Ha a feltárási kutatások további sikerrel járnak, nincs kizárva, hogy a barlangot egyszerűbb technikai beavatkozással a jolsvafői oldalról is meg lehet nyitni, ami sokféle előny mellett főleg azzal a haszonnal is járna, hogy az egész barlangot a jolsvafői villanytelepről villanyvilágítással lehetne ellátni.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztályának ezévi működése is kizárólag szakülések tartására szorítkozott.

A február hó 24.-én tartott szakülésen BOKOR ELEMÉR: „Az Abaligeti barlang” címen ismertette a barlangban végzett kutatásainak eredményét s bemutatta annak 1:100 méretű alaprajzát és metszeteit. Végül felsorolta a barlangban élő állatfajokat.

VIGH GYULA dr. pedig „A piszkei Sárkánylúkról” címen a hasonló nevű kőfejtő egykori barlangjait és azok őslélektani maradványait ismertette.¹

Az április 14.-i szakülésen STRÖMPL GÁBOR dr.: „A gömör-tornai Karszt barlangtípusai” címen ismertette a nevezett Karsztvidék egyes barlangfajait, mely típusokat összefüggésbe hozza a vidék karsztmorfológiájával és utal azok keletkezésére és pusztulására.

Az október 27.-i szakülésen VIGH GYULA dr.: „Az egyik miskolczi paleolitik történetéhez” említ fel újabb adatokat.²

Azután VÉGHÉLYI LAJOS: „A Strázsa-barlang földtani viszonyai” címen a nevezett barlangban eddig végzett kutatásairól számol be.³

Külföldi kapcsolataink állandóan javulnak. Mind több külföldi szaktárssal sikerült az összeköttetést és csereviszonyt újra fölvenni és néhányan hazánkat is fölkeresték. Így 1923-ban BREUIL abbé, a párisi ősembertani intézet egyik tanára kereste fel hazánkat európai körútja alkalmából, áttanulmányozta ősrégisegtani gyűjteményeinket s HILLEBRAND JENŐ dr. vezetése mellett néhány barlangunkat is fölkereste. Tapasztalatairól BREUIL abbé külön dolgozatban számolt be, melyet MAJER ISTVÁN dr. ismertet s mely a „Palaeontologia Hungarica” első kötetében fog megjelenni.

KADIĆ OTTOKÁR dr.

A magyar barlangkutatás állása az 1924. évben.⁴

A magyar barlangkutatás terén az 1924. évben végzett kutatásokról a következőkben számolhatok be.

A Pisznice-barlang átkutatása és felmérése. A Pisznice-barlangban 1922-ben megkezdett kutatást VIGH GYULA dr.-al ez évben folytattuk. A barlangot egész terjedelmében átkutattuk, a nehezebben hozzáférhető szakaszokat létrák felállításával járhatóvá tettük és részletesen felmértük. A barlang vizsgálatát a Hercegszék Uradalom anyagi támogatása tette lehetővé, mely támogatásért HAJDU ISTVÁN m. kir. gazdasági főtanácsos, jószágkormányzó úrnak tartozunk hálás köszönettel.

Hazai barlangok faunisztikai kutatása. Faunisztikai téren az Abaligeti barlangban, a Baradlá-ban és a Bükk-hegység barlangjaiban történtek kutatások. Az Abaligeti barlangban folytatott vizsgálatokból kitűnt, hogy itt 45 állatfaj él, melyek közül a *Brachydesmus troglobius* DADAY vak százlábú és a *Stenasellus hungaricus* MÉHELY vízi rák a legjelentősebb barlanglakók. A Baradlában BOKOR ELEMÉR és DUDICH ENDRE dr. folytattak kutatást, mely alkalommal egy, a *Daudebardiák*-hoz tartozó új csigafajt és a *Copepodák* csoportjába tartozó rákokat gyűjtöttek. Utóbbiakat első ízben találták

¹ Az előadás vázlatos kivonatát lásd e füzet 30. oldalán.

² Az előadás rövid kivonata megjelent az „Antropológiai Füzetek” 1. évf. (1923) 4—6. száma 100—101. oldalán német nyelven.

³ Az 1924 nov. 29.-i előadásával egyesített szövegét lásd e füzet 24. oldalán.

⁴ A Barlangkut. Szakoszt. 1925 jan. 31.-én tartott évről szóló gyűlésen felolvasott jelentés kivonata.

hazai barlangban. A borsodi Bükk-hegység barlangjaiban BOKOR ELEMÉR és GEBHARDT ANTAL dr. kutattak bogarak után. BOKOR a hegység keleti részében levő barlangokban végzett vizsgálatok alkalmával számos legyet, lepkét, bogarat és a *Nyphargus* nemhez tartozó új vízi rákot gyűjtött.

VÉGHÉLYI LAJOS dr. és KUBACSKA ANDRÁS is több barlangban végeztek zoológiai vizsgálatokat. A Pálvölgyi és a hárshegyi Bátorly barlangban a *Rhynolophus hyposideros* és a *Myotis oxygnathus* denevérfajokat találták. A Soly mári barlangban a *Myotis myotis* és a *Myotis oxygnathus* denevérfajok laknak. A Szopláki ördöglyuk-ban a *Barbastella barbastellá*-t és egy vak százlábút gyűjtöttek. A Strázsa-hegyi rókalyuk-ban a *Rhynolophus hyposideros*, a Holdvilág árok két mesterségesen kivájt barlangjában pedig a *Plecotus auritus* él. A gyűjtött denevéreken talált élősdiek meghatározása folyamatban van.

Nevezett tagtársaink az esztergomi Bazilika-hegy barlangjait is átkutatták s a mezozoós hegyrög mészkőszirtjeiben öt kisebb-nagyobb üreget találtak.

A Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztályának ezévi működése is kizárólag szakelőadások tartására szorítkozott.

Az évzáró gyűlésen MAJER ISTVÁN dr. BREUIL HENRY abbé: „A magyarországi paleolitikumról“ irt dolgozatát mutatta be.¹

A május hó 10.-iki szakülésen ARANY ERZSÉBET dr. „Az Igric-barlang farkasmaradványai“ címen tartott előadásában beható osteológiai és osteometriai vizsgálatok alapján kimutatta, hogy a pleisztocénben itt három farkasfaj tartózkodott, ú. m. a *Lupus spelaeus*, a *L. vulgaris fossilis* és a *L. Suessi*.

A május hó 31.-iki szakülésen PONGRÁCZ SÁNDOR dr. „A micoquei kultúráról“ címen HAUSER-nek idevonatkozó kutatásait ismerteti.² ÉHIE GYULA dr. pedig „GÁSPÁR JÁNOS dr.: „A palaeanthropologia új irányai“ című cikkét teszi bírálat tárgyává és egyéb tárgyi hibáin kívül különösen azt kifogásolja benne, hogy a hazai vizsgálatok lényeges eredményeit szerző agyonhallgatja.

A november 29.-iki szakülésen VÉGHÉLYI LAJOS dr.: „A Strázsa-barlang faunáját“ ismertette.³ Utána pedig HILLEBRAND JENŐ dr. a M. Nemzeti Múzeum Régiségtárában talált „Xantus-féle trentoni palaeolith“ leletről tartott előadást.

A Pannonia Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya az elmúlt évben nagy költséggel és fáradsággal vaslépcsővel cserélte ki a Pálvölgyi-barlang „Színház“ csarnokába vezető elkorhadt régi két falépcsőt, miáltal a barlang a „Bástya“ szakaszig utcai ruhában is bejárható. E mellett állandóan javítgatta a barlang útjait és lépcsőit és vezette a látogató közönséget is. Eme lelkes buzgalom egyik főoka annak, hogy a nagyközönség érdeklődése a barlang iránt évről-évre fokozódik. Mult évi látogatóinak száma 2297-re emelkedett. Örvedetes, hogy a főváros ezen érdekes természeti látványosságára a legmagasabb körök figyelmét is magára vonta. A barlangot ugyanis október hó 26.-án neje és RAKOVSKY IVÁN belügyminiszter úr társaságában gróf BETHLEN ISTVÁN miniszterelnök úr is meglátogatta.

Folyóiratunkat, a „Barlangkutató“-t ez évben nem tudtuk megjelen-

¹ BREUIL abbé dolgozata a *Palaeontologia Hungarica* első kötetében jelenik meg.

² Rövid kivonatát lásd e füzet 32. oldalán.

³ Az 1923 okt. 27.-én tartott előadással összevont szövegét lásd ezen füzet 24. oldalán.

tetni, pedig ennek volna a feladata, hogy kutatásaink eredményeit és Szakosztályunk belső életét tagtársainkkal, a nagyközönséggel és a külfölddel megismertessük. Azonban a „Barlangkutatás“ kiadási költségeit a múltban is fedező állami és társulati segélyek ez évben is elmaradtak, tagtársaink pedig nemcsak régi hátralékaikat, de még ez évi minimális tagdíjukat sem fizettek be, csakúgy, mint ahogy alapító tagjaink sem siettek régi elértéktelenedett alapító díjuk helyett új alapítványt tenni, vagy legalább a rendes évi tagdíjat befizetni.

Pedig, merem állítani, hogy ha tagtársaink mindegyike egyesületi és önként vállalt kötelezettségének eleget tenne, a Szakosztály ügye csakhamar jobbra fordulna és a magyar barlangkutatás legalább megközelítené azt a színvonalat, melyre évekkkel előbb sok fáradsággal és lelkesedéssel a tagok akkori áldozatkészsége felvitte.

Alelnöki tisztségemtől megválva, hálás köszönetet mondok mindazoknak, akik barlangkutató törekvéseimet bármivel támogatták, s így ügyünket előbbrevinni segítettek.

KADIC OTTOKÁR dr.

Jelentés a Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztályának 1922. évi működéséről.¹

Az 1922 január 28.-án tartott évváró s tisztújító gyűlés az 1922—1924. évi ciklusra megválasztotta az új tisztkart és választmányt, amelyben mint új tagok BOKOR ELEMÉR és STRÖMPL GÁBOR dr. urak foglaltak helyet. A Szakosztály új vezetőségét az első évben már súlyos csapás érte, választmányunk lelkes tagja, VOGL VIKTOR dr. váratlanul eltávozott az élők sorából. A taglétszámban az ő halála okozta egyetlen veszteségünket, a létszámban egyébként kis gyarapodás állott be, 5 új alapítványt tevő tagunk jelentkezett, akik közül kettő teljesen új tagunk, így alapító tagjaink száma 85-re emelkedett, rendes tagot 7 újat vett fel a választmány, úgyhogy az alapító tagokká átminősültek leszámításával 124 tagunk van és a 2 új előfizetővel 32 előfizetője van a Barlangkutatásnak — papíron. Alapító tagjaink sorában ÉHIK GYULA dr., báró NYÁRY ALBERT, WOLF SÁNDOR, KÁLLAI GÉZA, NOSZKY JENŐ és JÓZSUA herceg urakat üdvözölhetjük ez év lefolyása óta, régi alapítványuk növelésére BOKOR ELEMÉR és FERENCZI ISTVÁN dr. juttatott újabb összeget az alaptökéhez.

Az elmúlt évben a Szakosztály 1 évváró, 2 választmányi és 5 szakülést tartott. Ezek az elnöki megnyitón, alelnöki s titkári beszámolókon kívül 7 szakelőadás hangzott el, amelyek közül egynémelyiket élénk vita követett. Az előző évi 3 szakülésen elhangzott 4 előadással szemben jelentős haladás ez, biztató jelenség a jövőre, hogy a munkakedv visszatér, a kutatásra új területek nyílnak. A Szakosztály égisze alatt kutatások nem történtek. A Szakosztály vezetősége megkísérelte ugyan az Aggteleki barlang feltárására, felmérésére fedezetet, segítséget nyerni a m. kir. Honvédelmi Miniszter Úrtól, sajnos, eredmény nélkül; érveinket teljesen elfogadva, csak a pénzhányban jelöli meg a válaszirát a nem teljesíthetőség okát.

A Szakosztály folyóiratából ez évben megjelent a sorozatban következő IX. (1921.) kötet az elmúlt év decemberében, 4 ívnyi terjedelemben. Nagyon csekély eredmény ez, hiszen a hivatalos jelentéseken kívül mindössze 2 dolgozat

¹ A Barlangkutató Szakosztály 1923 február 3.-án tartott évváró ülésén felolvasott jelentés kivonata.

láthatott benne napvilágot és így is olyan kérdésévé vált a Szakosztály életének, amelynek megoldása bizonytalanná teszi a jövőt. Az év folyamán bevételezett 55 ezer korona körüli összeget majdnem teljes egészében a „Barlangkutatás” emésztette fel. Kifizettük az előző VIII. (1920.) kötet 18 ezer koronányi számláját s a maradékból fedezhetni gondoltuk az új kötet költségeit. Ennek számlája azonban 113 ezer koronára ugrott fel. A Szakosztály vezetősége a lehetőségeket megpróbálta, adományokat szerzett, amelyek lényegesen könnyítettek az előző évi, súlyosnak vélt helyzeten, de az új hiányt fedezni nem voltak képesek.

Pedig a társadalom, az állam ez évben is hathatósan támogatott. A vallás-és közoktatásügyi minisztérium 15.000 koronás már kézhez vett adománya mellett a júniusig tartó időszak alatt 10 ezer korona segílyt jelent, a M. Tud. Akadémia, a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete 10—10 ezer koronás segélyekkel siettek segítségünkre; kérő szavunkra, hogy csak a nagyobbakat említsem, Gr. SZÉCHÉNYI ALADÁR 5000 korona, a Magyar Általános Köszénbánya, a Rimamurány-Salgótarjáni Rt. 2000—2000 korona, KÁLLAI GÉZA 1000 korona, WOLF SÁNDOR 500 korona adománnyal siettek ügyünket jobbra fordítani, a kisebb adományokkal együtt az adományok, segélyek összege majdnem 48 ezer koronát tett ki. És mégis, mindez nem elég, a nyomda-számla a duplájánál is nagyobb.

A Szakosztály ez évi pénztári forgalma a következő volt:

<i>Bevétel:</i>	<i>Kiadás:</i>
Pénztári maradék..... 4.040'36 K	Irodai cikkek..... 45'70 K
Alapítványok..... 2.600— „	Nyomtatvány 486'60 „
Alaptőke-kamat 293'36 „	Postaköltségekre 434— „
Tagdíjak, előfizetések.... 510— „	Rajzok készítésére 500— „
Adományok, segélyek.... 47.770— „	Alaptőkéhez csatolásra .. 1.700— „
Egyéb bevételek 520— „	Kiszolgálásra 440— „
Összesen.... 55.733'72 K	Titkár tiszteletdíja 200— „
	„Barlangkutatás” számlája 44.193'50 „
	Egyéb kiadások..... 186— „
	Összesen.... 48.185'80 K

55.733'72 korona bevétellel szemben 48.185'80 korona kiadás áll, így az 1922 december 31.-i pénztári maradvány 7547'92 korona. Ebben KÁLLAI GÉZÁNAK az Aggteleki barlang ásatására tett 1000 koronás adománya, az alaptőkéhez csatolásra még el nem küldött alapítványok 1000 korona körüli összege szerepel, a többi előre nem látott kiadásokra, postaköltség, nyomtatványra tartatott vissza úgy, hogy a IX. kötet számlája folytán a hiány kb. 80—85 ezer korona.

A Szakosztály vagyona *Ascher Antal* pénztáros úr jelentése szerint a következő:

4 ⁰ / ₀ -os Pesti Hazai Első Takarékpénztári kötvény ..	5.600 K
4 ⁰ / ₀ -os Magyar Koronajáradék-kötvény	1.200 „
5 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os Hadikölcsön-kötvény	400 „
6 ⁰ / ₀ -os Hadikölcsön-kötvény	21.250 „
Takarékbetéti könyvecskében	49 „
Összesen....	28.499 K

Diapozitív-, fényképgyűjteményünk, kiadványaink értékét felbecsülni ma sem lehet.

FERENCZI ISTVÁN dr.
titkár.

Jelentés a Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztályának 1923. évi működéséről.¹

Mindarról, ami az elmúlt év folyamán a szellemi munka terén történt az alelnök úr részletes beszámolója szól, én a Szakosztály életében történt fontosabb mozzanatokról, a Szakosztály anyagi változásairól adok hírt.

Taglétszámunkban jelentős változás nincs, 3 új alapító tagunkkal az alapítótagok száma 90-re emelkedett, rendes tagot 5-t vett fel a választmány a tagok sorába, így — leszámítva a 3 alapító tagot, kik előzőleg rendes tagjaink voltak — a rendes tagok száma 126-ra emelkedett. Ez a létszám azonban ma se bizonyos, a megszállott területen levő tagjaink jórészeről semmi hírt nem kapunk. A Szakosztály vezetőségében is csak annyi változás történt, hogy az elhunyt VOGL VIKTOR választmányi tag helyébe MAJER ISTVÁN dr.-t választotta meg az 1923. évi évzáró gyűlés.

Az elmúlt évben 1 évzáró, 3 szakülést és 3 választmányi ülést tartottunk, a szaküléseken 5 előadás hangzott el, ezeket az alelnök úr beszámolója méltatta. A szakülések meglehetősen mozgalmasságával szemben azonban sajnálattal jelenthetem, hogy a Szakosztály folyóiratát 1923-ban nem tudtuk megjelentetni; az előző füzet nyomdászamlája olyan tehertétel volt a Szakosztályra, hogy fedezet hiányában lehetetlen volt újabb füzetet nyomdába adni. Hiába volt minden kilincselés, az Akadémia támogatása, adományokat is csak kis összegben sikerült szerezni a Szakosztály céljaira, saját erőnkre maradtunk.

A Szakosztály anyagi viszonyairól a következőkben számolhatok el:

<i>Bevétel:</i>		<i>Kiadás:</i>	
Pénzt. maradék 1922-ről	7547·92 K	Folyóiratszámra	282800— K
Alapítványok	8200 — „	Irodai cikkek	680 — „
Tagdíjak, előfizetések ..	2969— „	Nyomtatvány	1000— „
Adományok	108501— „	Postakiadások	23900— „
Egyéb bevételek	599507·72 „	Kiszolgálás	2000·92 „
Összesen ..	726725 64 K	Titkár tiszteletdíja	2000— „
	+ 21 dollár.	Egyéb kiadás	42169— „
		Összesen ..	354629·92 K

A Szakosztály készpénzvagyonosa ma 372.095·72 korona és 21 dollár.

Amint az összeállításból kitűnik, a Szakosztály egymillió korona körüli vagyonnal rendelkezik ma, noha az előző évről visszamaradt s a nyomda jóvoltából duplájára valorizált összeget is ezidén kellett kiegyenlítenünk. A fenti számadás egyik tétele, a tagdíjakból és előfizetésekből befolyt 2969 K-nyi összeg, amely a pénztári forgalomnak csak igen-igen csekély részét adja, kellő magyarázatul szolgál tárgysorozatunk ama pontjának, amelyik a tagsági díjak fel-emelésének kérdését hozza az évzáró gyűlés elé. Reméljük, hogy a Szakosztály tagjainak áldozatkészsége módot fog nyújtani arra, hogy a bekövetkezendő egyesületi évet az elmúltnál nagyobb sikerrel zárjuk le.

FERENCZI ISTVÁN dr.
titkár.

¹ A Barlangkutató Szakosztály 1924 január 25.-én tartott évzáró gyűlésén felolvasott jelentés kivonata.

Jelentés a Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Szakosztályának 1924. évi működéséről.¹

Az 1924. év különböző statisztikai adatait a következőkben ismertethetem: Taglétszámunk az előző évvégi ülés óta nem változott. A létszám 90 alapító és 120 rendes tag. Minthogy azonban egyes tagjainkról belépésük időpontjától kezdve sem hallottunk semmit, s minthogy tagjaink egy része, megszállott területen élve, semmi életjelt nem ad magáról, a közölt adatok nem adják meg a tényleges létszámot. Kérem a szakosztály mindama tagjait, akik régi s talán megszállott területeken élő tagjainkról felvilágosítást tudnának adni, közöljék adataikat a Szakosztály vezetőségével, hogy egy, a valóságnak megfelelő taglétszámot lehessen megállapítani.

Nem történt változás a Szakosztály vezetőségében sem; az 1922-ben megválasztott s a VOGEL VIKTOR vál. tag elhalálása után kiegészített vezetőség intézte ezideig a Szakosztály ügyeit. A jelenlegi vezetőség mandátuma most jár le, a következő 1925—1927. évi 3 éves ciklusra a mai évvégi ülés van hivatva a vezetőséget megválasztani.

A Szakosztály az elmúlt évben 3 szakülést tartott, amelyeken 5 előadás hangzott el, a folyó ügyeket a Választmány 4 választmányi ülésen tárgyalta le s az ülések sorozatában az utolsó a mai Évvégi ülés. Ez a számsorozat valamivel több eredményt mutat fel, mint az előző évi, de az előző évvel az 1924. év egyezik abban a sajnálatos negativumban, hogy folyóiratát ez évben sem tudta megjelentetni. A „Barlangkutató” következő évfolyamának anyaga ugyan már 1924 májusa óta együtt van, de azt anyagi hiányában megjelentetni nem tudtuk.

A Szakosztály anyagi viszonyait illetőleg csak a legsivárabb valóról számolhatok be. Az Anyaegyesület ugyan ezidén már 100.000 K-val segítette a Szakosztályt, de az Akadémia támogatása, az államsegély s minden más külső segítség elmaradt. A belső erőik pedig, úgy látszik, nagyon is gyengék, 3 alapítvány-növelés címén 3×20.000 papirkoronával növekedett ugyan a Szakosztály alaptőkéje, ezzel szemben a tagdíjak összes befizetett összege 16.000 K. És ez nagyon szomorú jövőt vetít a Szakosztály vezetősége elé. Nem sokat kell okadatolni az utóbbi évek meddőségét, elég, ha az utóbbi adatot ismétlem meg, a 6000 K-s volt évi tagsági díj mellett összesen 16.000 K tagdíj folyt be egy évben. Ez pedig nem a vezetőség hibája, a titkár kettőezer koronás tiszteletdíjából nem kereshet fel minden budapesti tagot személyesen s ma egy levelezőlap is, amellyel a késedelmezőt tagdíjfizetésre kell felhívni, legalább 1000 K-t jelent a várható 6000 K-s tagdíjjal szemben, s vajjon hány felszólításnak van foganatja is?

Az elmúlt év pénztári forgalma a következő, azzal a megjegyzéssel, hogy az alábbi adatok az 1924. év december 31.-iki állapotot tüntetik fel:

<i>Bevétel:</i>	<i>Kiadás:</i>
Pénzt. maradvány 1923-ról 372.095,72 K	Rajzolás 90.000 — K
Adományok 100.000 — „	Postakiadások 152.600 — „
Tagdíjak 16.000 — „	Kiszolgálás 23.000 — „
Alaptőkéhez 40.000 — „	Különb. kiadások 42.920 — „
Egyéb bevétel 10.000 — „	Folyóiratra 21 dollár
538.095,72 K	308.520 — K
és 21 dollár.	és 21 dollár

Bevétel: 538.095,72 K és 21 dollár

Kiadás: 308.520 — K és 21 dollár

1924. évi maradvány: 229.575,72 K —

FERENCZI ISTVÁN dr.
titkár.

¹ A Barlangkutató Szakosztály 1925 január 31.-én tartott évvégi gyűlésén felolvasott jelentés kivonata.

AMTLICHE BERICHTE.

Stand der ungarischen Höhlenforschung im Jahre 1922.¹

Im Folgenden gebe ich eine kurze Übersicht der Forschungen, in der Reihenfolge ihrer Durchführung.

Systematische Ausgrabung der Strázsa-Höhle. Stud. phil. LUDWIC VÉGHÉLYI entdeckte im Laufe des Frühjahres in der Gegend von Esztergom, am Strázsa-Berge, eine Höhle, wo er Probegrabungen unternahm, bei welcher Gelegenheit aus den vorwiegend holocaenen Ablagerungen eine ziemlich reiche subfossile Mikrofauna zum Vorschein kam.

Im Sommer setzten wir die Arbeit fort, wodurch das Mikrofaunen-Material wesentlich bereichert wurde.

Detaillierte Vermessung der Höhle von Abaliget. ELEMÉR BOKOR vermaß mit meiner Hilfe die im Mecsek-Gebirge gelegene Höhle von Abaliget. Es wurden ein detaillierter Grundriß, ein Längsschnitt und zahlreiche Querschnitte im Maßstabe 1:100 fertiggestellt.

Fortsetzung der systematischen Ausgrabung des Búdös-Pest. Die Fortsetzung der Arbeiten ist dem Direktor des Archäologischen und Biologischen Museums von Groningen, A. VAN GIFFEN zu verdanken, der für diesen Zweck die Summe von 20.000 K spendierte. Ferner bewilligte unser Minister für Kultus 6000 K für meine vorgeschritteneren Schüler, L. VÉGHÉLYI u. ST. MAIER, die behufs Aneignung der Forschungsmethoden an diesen Arbeiten teilnehmen sollten.

Aus der holocaenen Humusschichte kamen schöne, verzierte, neolithische Tonscherben, mehrere menschliche und sehr viele tierische Knochen zum Vorschein.

Unter der holocaenen Decke folgten ca 2 m mächtige, sterile pleistocaene Ablagerungen, darunter ein ebenfalls 2 m mächtiger Schichtenkomplex mit palaeolithischen Splittern und pleistocaenen Säugetier-Knochen. Der Felsboden der Höhle wurde noch nirgends erreicht.

Aufschliessung eines neuen Abschnittes der Baradla (Tropfsteinhöhle von Aggtelek). Im Jahre 1921 gelang es dem Studenten des Polytechnikums, PETER KAFFKA, am Ende der Höhle, im Anschluße an die sog. „Hölle“, einen neuen Abschnitt von mehreren 100 m zu entdecken. Seine Aufmerksamkeit wurde dadurch erweckt, dass EMERICH VASS am hier befindlichen Brunnen des GANYMEDES neolithische Tonscherben und von Tropfstein inkrustierte, menschliche Fußspuren vorgefunden hatte. Es dünkte ihm sehr wahrscheinlich, daß der neolithische Mensch seinen Krug nicht durch den jetzigen Eingang und den ganzen, 8—9 Km langen Haupttrakt dorthin gebracht hatte, sondern durch einen zur zeit versperrten Abschnitt von der Jolsvaföer Seite her dorthin gelangen mußte. Bei einer Untersuchung der „Hölle“, die mit mächtigen Felsblöcken versperrt ist, gelang es KAFFKA und seinen Kameraden die niedrige Öffnung zu entdecken, durch die der Acheron-Bach die Höhle verläßt. Da das Niveau des

¹ Wesentlich abgekürzte Übersetzung des in der Jahresschlußsitzung am 3. Feber 1923 vorgelesenen ung. Originals.

Wassers in diesem Sommer sehr niedrig war, konnten sie den Durchgang erzwingen, und gelangten in einen ganz neuen, von unberührten Tropfsteingebilden geschmückten Abschnitt.

Nach ungefähr 300 m ändert sich der Charakter, die Tropfsteine treten zurück, das Wasser des Baches verschwindet und an der Decke öffnen sich Schornsteine, die sich nach oben verengen. Der Abschnitt endigt mit großen abgestürzten Blöcken und verzweigten Spalten. Die ganze Länge des neuen Teiles beträgt ungefähr 500 m.

Rekognoszierung der Pisznice-Höhle. Im Spätherbst suchten wir mit Dr. JULIUS VIGH die im Gerecse-Gebirge am Abhange des Nagy-Pisznice-Berges befindliche Höhle auf. Wegen Kürze der Zeit und Mangelhaftigkeit unserer Ausrüstung mußten wir uns auf die Durchsuchung und Vermessung des vorderen Teiles der Höhle beschränken.

Faunistische Durchsuchung inlandischer Höhlen. In diesem Jahre wurde auch die faunistische Erforschung einiger Höhlen in Angriff genommen. Hauptm. ELEMÉR BOKOR besuchte die Höhle von Abaliget und die Baradla-Höhle. Später besuchte er in Gesellschaft des Entomologen Dr. ANDREAS DUDICH abermals die Baradla-Höhle und bereiste allein die zwei Höhlen im Bereiche der Ortschaft Derenk. All diese Ausflüge brachten reichliche Sammelerfolge.

Die Tätigkeit der Höhlenforschenden Sektion der Ungarischen Geologischen Gesellschaft bestand in diesem Jahre in der Abhaltung von Fachsitzungen und der Publikation des IX. Bandes der Zeitschrift „Barlangkutató“ (Höhlenforschung). Außer der Jahres-Schlußversammlung wurden 5 Fachsitzungen abgehalten.

In der Fachsitzung am 25. Februar teilte Dr. STEFAN MAJER in seinem Vortrag: *Über die Höhlen des Naszál-Berges* die Resultate seiner vor Jahren in der Násznép- und Kőpince-Höhle, sowie in anderen Höhlungen dortselbst durchgeführten Forschungen mit.

Am 24. März hielt Dr. ALEXANDER PONGRÁCZ einen Vortrag: *Beiträge zur Kenntnis der Palaeolith-Kultur der polnischen Höhlen.*¹

Am 29. April lenkte EUGEN NOSZKY in seinem Vortrag: *Die Spuren des Urmenschen im Palóc-Lande* die Aufmerksamkeit auf seine praehistorischen Beobachtungen, die er im Gebiete der Flüsse Ipoly, Zagyva, Tarna, Rima und Eger sammelte. Dr. ZOLTÁN SCHRÉTER besprach die *Ergebnisse seiner Untersuchungen in der Erzherzog Joseph-Höhle von Magura.*

Am 27. Mai verhandelte JOLANTHA MURÁNYI in ihrem Vortrag: *Beiträge zur palaeontologischen Kenntnis des ungarischen Diluvium*, über Schneckenfaunen aus dem Löss von der Gegend von Vác.² Hernach referiert Dr. OTTOKÁR KADIC unter dem Titel: *Die Felsnische von Nádaska im Komitat Abauj-Torna* über seine dortselbst unternommenen Forschungen.

Am 16. Dezember hielt HEINRICH HORUSITZKY einen Vortrag: *Über die Höhlen der Ausläufer der Alpen und im Gebiete der Kleinen Karpathen.* Es ist dies der erste Teil des vom Vortragenden vor Jahren zusammengestellten Höhlenkataloges.

¹ Kurzer Auszug mitgeteilt in diesem Hefte, pag. 3. und pag. 59.

² Deutscher Auszug mitgeteilt in diesem Hefte, pag. 63.

Zum Schluß muß ich noch eine traurige Pflicht erfüllen, indem ich über das vorzeitige Hinscheiden des kgl. ung. Sektionsgeologen Dr. V. VOGL berichte. Er war seit 1913 ordentliches, später Ausschußmitglied unserer Sektion, und redigierte in dieser Eigenschaft Jahre hindurch mit der größten Selbstlosigkeit den deutschen Text unserer Zeitschrift. Da er im kroatischen Karstgebiete arbeitete, hatte er reichliche Gelegenheit die Karstphänomene zu beobachten und sich mit den morphologischen und hydrologischen Verhältnissen der Höhlen bekannt zu machen. An aktiven Höhlenvorschungen hatte er nur einmal Teilgenommen, als er im Rahmen der HORUSITZKY'schen Aktion die Höhle von Koblesd in Komitate Bihar durchforschte.

Dr. V. VOGL hat sich unvergängliche Verdienste um den Aufschwung unserer Zeitschrift erworben, weshalb sein Andenken in unserem Kreise zu allen Zeiten weiterleben wird.

Dr. OTTOKAR KADIC.

Stand der ungarischen Höhlenforschung im Jahre 1923.¹

Die spälæologischen Forschungen wurden auch in diesem Jahre fortgesetzt.

Systematische Ausgrabung der Höhle von Háromkút. Dr. EUGEN HILLEBRAND setzte hier jene Ausgrabungen fort, die ich dortselbst im Jahre 1913 eingeleitet hatte, jedoch zufolge des Krieges abbrechen mußte. Ich fand dort ein prächtig bearbeitetes, an das Acheuléen erinnerndes Steingerät, dessen Kulturniveau noch nicht endgültig entschieden werden konnte. HILLEBRAND versuchte die Lösung dieses Problems, doch leider mit negativem Erfolg, da die Ablagerungen der Höhle außer Knochen von *Ursus spelaeus* keinen einzigen Gegenstand von irgendwelcher Wichtigkeit lieferten.

Systematische Ausgrabung der Strázsa-Höhle. Hier wurden die im verflossenen Jahre durchgeführten Ausgrabungen von L. VÉGHELYI und A. KURACSKA unter meiner Leitung fortgesetzt, wodurch wir zu neuem Mikrofaunen-Material gelangten.

Faunistische Erforschung der ungarischen Höhlen. Für die schwachen Ergebnisse der Ausgrabungen lieferten die glänzenden Resultate des Universitäts-Professors LUDWIG VON MÉHELY in der Höhle von *Abaliget* einen sehr reichen Ersatz.

Prof. v. MÉHELY hatte diese Höhle in Gesellschaft Hptm. ELEMÉR BOKOR's und A. KURACSKA's zweimal durchforscht. Bei der ersten Gelegenheit kam ein kleines Tierchen zum Vorschein, in dem Prof. v. MÉHELY einen blinden Krebs aus der Familie der *Asellidae* erkannte. Es ist eine äußerst seltene Form, die in ihrem primitiven Organismus den Stamm der Ringelwürmer mit der großen Gruppe der Krebse verknüpft.

Das kleine Tier, das von Prof. v. MÉHELY den Namen *Protelsonia hungarica* erhielt, ist ein „lebendes Fossil“.

Spelaeozoologische Untersuchungen wurden auch von Hptm. ELEMÉR BOKOR unternommen, der in der Bátor-Höhle des Hárshegy bei Budapest die erste höhlenbewohnende *Apterygogeneae* Ungarns: *Heteromurus nitidus* var. *margaritaceus* WANÉK nachweisen konnte, außerdem sammelte er in der Höhle

¹ Abgekürzte Übersetzung des in der Jahresschlußsitzung am 25. Jänner 1924 vorgelesenen ung. Originals.

von Abaliget als Erster den *Polycelis cornuta*. Er hatte auch die Höhle von Mánya durchgesucht, wobei er verschiedene *Arthropoden* erbeutete.

Vermessungen in der Baradla. (Tropfstein-Höhle bei Aggtelek.) PETER KAFFKA setzte die Aufschließungsarbeiten in dem 1922 entdeckten, neuen Abschnitt der Höhle fort.

Seine diesjährige Arbeit beschränkte sich hauptsächlich auf die genaue Vermessung des neuen Abschnittes. Die Messungen ergaben, daß die Quelle von Jolsvafö in einer Entfernung von 500 m vom gegenwärtigen Ende der Höhle und 80 m unterhalb des Messungshorizontes der Höhle entspringt.

Es ist folglich nicht ausgeschlossen, daß die Höhle mit Hilfe einfacherer technischer Mittel auch von der Jolsvaföer Seite zugänglich gemacht werden kann, was unter anderen mit dem großen Vorteil verbunden wäre, daß die Höhle von den Elektrizitätswerken von Jolsvafö aus mit elektrischer Beleuchtung versehen werden könnte.

Die Tätigkeit der Höhlenforschenden Sektion der ungarischen Geologischen Gesellschaft beschränkte sich auch in diesem Jahre ausschließlich auf die Abhaltung von Fachsitzungen.

Am 24. Februar berichtete Hptm. ELEMÉR BOKOR unter dem Titel: *Die Höhle von Abaliget* über die Resultate seiner dortselbst durchgeführten Vermessungen, und legte den Grundriß und mehrere Querschnitte der Höhle im Maßstabe 1:100 vor. Dr. JULIUS VIGH hielt einen Vortrag über: *Das Drachenloch (Sárkányluk) von Piszke*.¹

Am 14. April besprach Dr. GABRIEL STRÖMPL *die Höhlentypen des Karst von Gömör-Torna*.

Am 27. Oktober besprach Dr. JULIUS VIGH in seinem Vortrag: *Die Geschichte eines Palaeoliths von Miskolc*.²

In derselben Sitzung bespricht LUDWIG VÉGHÉLYI: *Die geologischen Verhältnisse der Strázsa-Höhle*.³

Es kann nicht unerwähnt bleiben, daß sich unsere Beziehungen zum Auslande stetig bessern. Die ausländischen Fachgenossen kommen wieder zu uns und senden ihre Arbeiten im Tausch. Professor Abbé BREUIL besuchte in diesem Jahre gelegentlich seiner europäischen Rundreise unsere Sammlungen und in Gesellschaft Dr. EUGEN HILLEBRAND's auch einige Höhlen. Über seine Erfahrungen berichtet Abbé BREUIL in einem besonderen Aufsatz, der in der „*Palaeontologia Hungarica*“ erscheinen wird und von Dr. ST. MAJER referiert wurde.

Der Stand der ungarischen Höhlenforschung im Jahre 1924.⁴

Die im Jahre 1922 begonnene Forschung in der Pisznice-Höhle setzten wir in diesem Jahr mit JULIUS VIGH fort. Die schwerer zugänglichen Abteilungen machten wir zugänglich und führten die detaillierte Vermessung der ganzen Höhle durch.

¹ Kurzer Auszug mitgeteilt in diesem Hefte S. 71.

² Ein kurzer Auszug des Vortrages erschien in deutscher Sprache in der Zeitschrift: *Antropológiai Füzetek* („*Anthropologia Hungarica*“) I. Jahrg. (1923) H. 4—6, pag. 100—101.

³ Der vereinigte Inhalt dieses und des vorhergehenden Vortrages erscheint in diesem Hefte auf pag. 68.

⁴ Wesentlich abgekürzte Übersetzung des in der Jahresschlusssitzung am 31. Jänner 1925 vorgelesenen ung. Originals.

Auf *faunistischem Gebiet* wurden Forschungen in der Höhle von Abaliget, in der Baradla-Höhle und den Höhlen des Bükkgebirges durchgeführt. In der Abaligeter Höhle leben 45 Tierspecies (*Brachydesmus troglobius* DADAY und *Stenasellus hungaricus* MÉHELY). In der Baradla-Höhle setzten ELEMÉR BOKOR und Dr. ANDREAS DUDICH eine Woche lang die Forschung fort. Sie sammelten eine neue sp.: *Daudebardia* und Krebse. In den Höhlen des Bükkgebirges forschten ELEMÉR BOKOR und Dr. ANTON GEBHARDT nach Käfern. Auch Dr. LUDWIG VÉGHELYI und ANDREAS KUBACSKA führten in mehreren Höhlen zoologische Untersuchungen durch. In der Höhle des Pál-Tales konstatierten sie die Fledermaus-Arten *Rhynolophus hyposideros* und *Myotis oxygnathus*. Dieselben Arten fanden sie in der Báthory-Höhle des Hárshegy. In der Soly márer Höhle wohnen *Myotis myotis* und *Myotis oxygnathus*. In dem Teufelsloch von Szoplák sammelten sie *Barbastella barbastella*. In dem Fuchsloch des Strázsahegy lebt *Rhynolophus hyposideros*, in den beiden künstlich ausgegrabenen Höhlen des Holdvilág-Grabens aber *Plecotus auritus*. Sie untersuchten auch die Höhlen des Esztergomer Basilika-Berges

Auch die diesjährige *Tätigkeit der Fachsektion* für Höhlenkunde der Ungarischen Geologischen Gesellschaft beschränkt sich ausschließlich auf die Abhaltung von Fachvorträgen. In der Jahresschlußsitzung wies Dr. STEFAN MAJER die vom Abbé HENRY BREUIL: „Über das Paläolithikum Ungarns“ geschriebene Arbeit vor.

In der am 10. Mai gehaltenen Fachsitzung hielt Fräulein Dr. ELISABETH ARANY unter dem Titel: „Die Wolfreste der Igricer Höhle“ über die reichen pleistocaenen Wolfreste dieser Höhle einen Vortrag, in dem Vortragende nachwies, daß im Pleistocaen in dieser Höhle 3 Wolfarten lebten u. zw.: *Lupus spelaeus*, *Lupus vulgaris fossilis* und *Lupus Suessi*.

Am 31. Mai sprach Dr. ALEXANDER PONGRÁCZ „Über die micoqueische Kultur“ HAUSER'S.¹ In derselben Sitzung kritisiert Dr. JULIUS ÉHIK den Artikel Dr. JOHANN GÁSPÁR: „Die neuen Richtungen der Palaeanthropologie“.

Am 29. November machte Dr. LUDWIG VÉGHELYI die Fauna der Strázsa-Höhle bekannt. Hierauf hielt Dr. EUGEN HILLEBRAND einen Vortrag über den XANTUS'schen Trentoner Palaeolith-Fund.

Dr. OTTOKAR KADIC.

Bericht über die Tätigkeit der Fachsektion für Höhlenkunde der Ungarischen Geologischen Gesellschaft vom Jahre 1922.²

Im Ausschuß erscheinen als neue Mitglieder ELEMÉR BOKOR und Dr. GABRIEL STRÖMPL. In der Reihe der gründenden Mitglieder begrüßen wir Dr. JULIUS ÉHIK, BATON ADALBERT NYÁRY, ALEXANDER WOLF, GÉZA KÁLLAI, EUGEN NOSZKY, zur Vermehrung der älteren Depositoren trugen ELEMÉR BOKOR und Dr. STEFAN FERENCZI neue Summen zum Stammkapital bei. Die Fachsektion, hielt im abgelaufenen Jahre 1 Schluß-, 2 Ausschuß- und 5 Fachsitzungen ab, in denen 7 Fachvorträge abgehalten wurden.

Die im Laufe des Jahres eingenommene Summe von ca 55.000 Kronen

¹ Kurzer Auszug mitgeteilt im ung. Texte dieses Heftes, pag. 32.

² Wesentlich abgekürzte Übersetzung des in der Jahresschlußsitzung am 3. Feber 1923 vorgelesenen ung. Originals.

verbrauchte fast ganz die „Höhlenforschung“. Das Publikum, der Staat unterstützte uns auch in diesem Jahre beträchtlich. Bei der Dotation des Kultusministeriums von 15.000 Kronen bedeutet der bis zum Juni dauernde Zeitabschnitt 10.000 Kronen Hilfe, die Ung. Akad. d. Wissenschaften, der Verein der Sparkassen und Banken eilten mit 10—10.000 Kronen uns zur Hilfe, Graf ALADÁR SZÉCHÉNYI unterstützte uns mit 5000 Kronen, die Ung. Allg. Steinkohlen A.-G., die Rimamurány-Salgótarjánér A.-G. mit 2000—2000 Kronen, GÉZA KÁLLAI mit 1000 Kronen, ALEXANDER WOLF mit 500 Kronen, so daß die Summe der Unterstützungen nahezu 48.000 Kronen betrug. Die Druckerei-Rechnung aber stellte sich auf mehr als das Doppelte. Dr. STEFAN FERENCZI.

Bericht über die Tätigkeit der Fachsektion für Höhlenkunde der Ung. Geol. Gesellschaft v. J. 1923.¹

Mit 3 neuen gründenden Mitgliedern erhöhte sich die Zahl der gründenden Mitglieder auf 90. 5 ordentliche Mitglieder nahm der Ausschuß auf, die Zahl der ordentlichen Mitglieder beträgt nun 120. In der Leitung der Fachsektion geschah nur die Änderung, daß an Stelle des verstorbenen Ausschußmitgliedes Dr. VIKTOR VOGL Dr. ST. MAJER gewählt wurde.

Im abgelaufenen Jahr hielten wir 1 Schluß-, 3 Fach- und 3 Ausschuß-Sitzungen, in den Fachsitzungen wurden 5 Vorträge gehalten. Mit Bedauern habe ich zu berichten, daß wir die Zeitschrift der Fachsektion im Jahre 1923 nicht erscheinen lassen konnten. Dr. ST. FERENCZI.

Bericht der Fachsektion für Höhlenkunde der Ung. Geol. Gesellschaft für das Jahr 1924.²

Die Mitgliederzahl hat sich seit der vorhergehenden Jahresschlußsitzung nicht geändert. Die Mitgliederzahl ist demnach 90 gründende und 120 ordentliche Mitglieder. Da wir aber von einzelnen unserer Mitglieder seit ihrem Eintritt nichts gehört haben und da ein Teil unserer Mitglieder auf okkupiertem Gebiete lebend kein Lebenszeichen gibt, sind die mitgeteilten Daten nicht verlässlich. Auch in der Leitung der Fachabteilung trat keine Veränderung ein.

Die Fachsektion hielt im abgelaufenen Jahre 3 Fachsitzungen, in denen 5 Vorträge gehalten wurden, die laufenden Angelegenheiten behandelte der Ausschuß in 4 Sitzungen. Das Jahr 1924 stimmt mit dem Vorjahr in dem bedauernswerten Negativum überein, daß die Sektion ihre Zeitschrift auch in diesem Jahre nicht herausgeben konnte. Das Material für den folgenden Jahrgang des „Barlangkutató“ (Höhlenforschung) ist zwar seit Mai 1924 beisammen, aber wegen Mangel an Materiellen konnten wir ihn nicht erscheinen lassen.

Der Mutterverein unterstützte zwar heuer die Sektion mit 100.000 Kronen, aber die Unterstützung der Akademie, die Staatshilfe und jede weitere äußere Unterstützung entfiel. Mit dem Zuwachs von 3 Gründungen, 3×20.000 Papierkronen, nahm zwar das Grundkapital der Fachsektion zu, demgegenüber aber betrug die gesamte eingezahlte Summe der Mitgliedstaxen 16.000 Kronen.

Dr. ST. FERENCZI.

^{1,2} Wesentlich abgekürzte Übersetzungen der in den Jahresschlußsitzungen am 25. Jänner 1924 und am 31. Jänner 1925 vorgelesenen ung. Originalen.